

18

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Ասիական 1872 թվականի 9

... Միտլիքի

Մանգուսիքին, 1830 Նիւսիսիսին-
տէ, էսպագ զապիթիյէ յիւշիւրի Հիւս-
նի էֆէնտինին, Աթինայա ֆիրարի խա-
պէրինի ճէրհ եօլլու պիր պէնտինիդ-
ան, «... կէնճ Թիւրքի թագաւորն-
տան օլաուդու հալտէ, րիւթպէի իւ-
զէրինտէն այլնարագ նէֆի իտիւմիշ օ-
լան Բէշիտ բաշանքն մախտուսի Հիւս-
նի բաշա, Աթինայա կիթմիշ օլտու-
դունտան, սապագ Ձաւթիյէ միւշիւրի
Հիւսնի էֆէնտի տիր զանն օլունարագ,
մէզքիւր թէվաթուրա սէպէպիյէթ յիւր-
միշ տիր», տէյի օգուտուդունտան,
պիր զաշ եանլըլարընըլըն թասհիհի
իշին, իշպու. մէքթուպու եազմըլմ
տըր:

Իվլէլա, մէրհում Բէշիտ բաշա
մախտուսի օլան, վէ կէնճ Թիւրքի թա-
գաւորնտան պուլունան զաթըն իսմի
Հիւսնի օլմաեպ, իլլա Հիւսէյին-Հա-
միտ տիր:

Հիւսէյին-Համիտ բաշա, Տարբ-
Շուրայը ասկէրի Բէշիտի մէրհում Բէ-
շիտ բաշանքն իրինճի մախտուսի, վէ
միւթէրէճճիմ Մէհէմմէտ Բիւշտի բա-
շա հազրէթէրինին տամաւարը օլ-
տուդու, վէ էրքեանը հարպ միւրիւ-
վալարընտան պուլունտուդու հալտէ,
Բարիստէ մուգատտէմա քիւշտ օլուն-
մաշ, վէ մուսախարէն գաբաթտըրը-
մըշ օլան Մէքթէպի-Օսմանիին տիրէթ-
թուր իտի:

Նամըզ բաշա հազրէթէրի Սէրա-
կէրիւրէրի հէնկեամմէտան, Հիւսէյին
Համիտ բաշա իսթմալուս կէրմիշ, վէ
Ենի-Շէհիւր ֆերդայի ասկէրիսինէ գո-
մանտան նասպ իտիւմիշ իտի:

Հիւսէյին-Համիտ բաշա նամըզա-
լըլըն սէպէպ պէյան իտէրէթ, գո-
մանտանըլմ մէմուրիյէթինտէն իսթի-
ֆա իթմիշ իտի: Պու սէպէպին, պիր
սէպէպի էվլէլի վար իտի, եանի, Հիւ-
սէյին բաշա Բարիստէն ավտէթինտէ,
պիրիւրէթէ պիր տէ Ֆրանսըզ գաւընը
կէթիւմիշ, վէ Բէտէրի գօնազարընա
Եօլլամըշ, վէ քէնտուսի տէ գաշի Բէ-
տէրի Բիւշտի բաշա հազրէթէրի գո-
նազընա կիթմիշ իտի:

Տամաւարընըն պիր Ֆրանսըզ մա-
տամաւըլլա Բէշտա իթմիշ օլտուդու
իւնտիյէթ, Բիւշտի բաշա հազրէթէր-
ինին մալիմէրի օլտուգաւ, Բէտէր-
իւր վազիթէրի իթիլիպսընճա տամաւ-
լարընա պիր թագաւորնախիթար վի-
րէրէթ, մէզպուրէ Ֆրանսըզ մատաւ-
սընը թէրէթ իթմէրինի պէեան իթմիշ-
լէր իսէ տէ, միւրաւարընըն հաւըլ
օլտուդունու կէօրէմէյիշին, Ենի-Շէ-
հիւր ֆերդայի ասկէրիսի գօմանտանը
նասպ իթմիւրիւմիշ, վէ զանն օլունտու-
դունա կէօրէ, պու թարիթ իէ եանի
մատամայը մահէյիլի մէմուրիյէթինէ
կէօթիւրէմէյէճէկինտէն, պէրի պիր-
պիրէրինտէն սօուրլար տէյի:

Հալ պու քի, Հիւսէյին-Համիտ բա-
շանքն, մատամայը թէրէթ իթմէթտէն
իսէ, րիւթպէսին թէրէթ իթմէթիկի
տահա էվլէլա նայաղընտան, քէյի-
սիլիկինի պէհանէ իտէրէթ կիթմէ-
մէթ իսթմէթիկի թէվաթուրէն սէօյլէ-
նիւմիշ իտի:

Նամըզ բաշա հազրէթէրի հէքիմ-
լէր ճէլպ իթմիւրէրէթ, հուդուրու ա-
լիլէրինտէ Հիւսէյին բաշանը մուսալէնէ
իթմիւրմիշ, վէ հէքիմլէր, պատէլ մու-
այնէնէ խաթալըլը օլմաւըլը բարօր-
թօտունու, սէրաւքը բաշա հազրէթ-
լէրինէ թագաւոր իթմիւրմիշ իտի: Պու-

նուն իւզէրինէ Հիւսէյին բաշա, րիւթ-
պէյի ասկէրիսինտէն իսթիֆա իտիպ,
վէ անինտէ պաշը պօղուգ էլպիսէսի
կէթիւրթտիրէրէթ, գըլըմ վէ ասկէրի
էլպիսէսինի Սէրաւքը բաշա հազրէթ-
լէրի եանքնտա պըրագաւագ տիշարը
չըղմազտան էվլէլ, պատէմա րիւթպէ
վէ մաաշ վէ սայրիս իտտաա իթմէյէ-
ճէկինէ տայրի ուսուլճէ լազըմ կէլէն
պիր սէնէտի տալի եազըպ վիւրթիկի ի-
շիտիւմիշ իտի:

Հիւսէյին-Համիտ պէյ, քէնտուսի-
քեհալէ զէվճէսինին սիքեհաշընը վիւրէ-
րէթ, մէրգումէ մատամա իլէ, քէնտու-
գօնազարընտա իմարըլ էվթաթ իլլէ-
մէթտէ պուլունտուշ իտի:

Պիր տէ իշիտիւրի քի, էսպագ զապ-
իթիյէ միւշիւրի Հիւսնի էֆէնտի, կիճէ-
լէյին Հիւսէյին-Համիտ պէյին գո-
նազարընը պատմըշ, վէ քէնտուսիին,
վէ մէքթուպ վէ թահիրաթթ սայրիւր
տայրի էվթաթը քեհաֆէթէն պապը
Ձապթիլէնէ Եօլլամըշ տէյի:

Հիւսէյին-Համիտ պէյին թէվթը-
ֆիլէթի սէպէպի, Մըլըր խըրիվիլէ-
թինէ մախպիրիւր իտիյօր շիւրհէտէն
մէպին իմիշ, Հիւսէյին պէյ իսթմին-
թագ իտիւմիշ, վէ էվթաթըլը կէօզ-
տէն կէլիւրիւմիշ, Էլաքին, իւզէրինտէ
մուսալիւրիւր սալթի իտիսի հիւ պիր
շէյ պուլունտաւըլընտան, օլ վաթթիւ-
լար էօյլէ իթվալթի օլունտու իտի քի
զապթիլէ միւշիւրի, կիւյա Հիւսէյին
պէյէ, «էկէր նամուս վէ սայրիս իտ-
տէսընտա - թէվթըլիլէթինտէն տօ-
լայը- կէզմէյէճէկինէ տայրի պիր սէ-
նէթ վիւրիլ իսէ, Ենի-Շէհիւրինին կէ-
րէթ ասկէրիճէ վէ իսթիւր միւրէյէճէ
պիր մէմուրիյէթտէ իսթիլտամ գըլը-
նաճաղընը սէօյլէմիշ իտի: Հալ պու քի
Հիւսէյին պէյ պիր շէյ իտտաա իթ-
մէյէճէկինի, վէ կէրէթ ասկէրի վէ կէ-
րէթ միւրիլէ մէմուրիյէթիւրինտէն հիւ
պիրինի գապուլ իթմիշ օլտուդունու
պէեան իտէրէթ: մահպուսիյէթտէն
գուրթուլմուշ իտի:

Պէյրի պու հալլէրտէն տօլայը օլ-
մայը, Հիւսէյին պէյ իսթմապօլտաթի
գօնազարընը թէրէթ իտէրէթ, Պուր-
կաղ տատընա շէքիւրմիշ, վէ ավ իտէ-
րէթ պիր խալիլ վաթթի կէլիւրմիշ, վէ
պաղէն տէ Գընայը, Հէլպէի վէ պիւ-
սիւք ատաւարտ տալի կիտիւզ կէլմէթ-
տէ պուլունտուշ իտի: Շունու տալի
ունու թմայլըմ սէօյլէմէյէ քի, Հիւ-
սէյին պէյ օրթմա պօլլու վէ զայլթի
տիւլէր, վէ օլ էմաւտէ 23-28 եալըն-
տա պիր տէյիլդան իտի: Միւրի իթ-
թիլաւընա Պտալար սէֆաւըլտան
պրդաղըրնտան մը օլա, Եօզաւ մա-
տամանըն վէֆաթ իլլէմէսի քէտէրին-
տէն մի օլա, վէ եալիտա պաշը պիր
սէպէպէ մէպին մի օլա, հէր նապըլ ի-
սէ, միւսալլէյիսին պէն Ֆրանսայա կի-
տիլօրու միւրիլէրէթ իսթմապօլտան կիթ-
տիկի իշիտիւմիշ իտի:

Գարաւալարը, տարբ-շուրայը աս-
կէրի եալէր իւր զապաշը Ալի-Բիւզա
պէյ, վէ էրքեանը հարպ Ելազպաշը
իսմայիլ-Հաղ գըլ պէյ, վէ հէմէլլէրլէրի
Շէրիֆէ-Սապիհէ հանըլար, պէյ գաւ-
տաւարընըն կիթմիշ օլտուդունա մէ-
րագ իթմէթտէլէր իլլէն, պէլինճի օր-
տու մէճլիս միւրալայը Հասան պէյ պիւ-
սիւք պիրատէրլէրինին վէֆաթը գա-
լա խապէրինի իշիտէրէթ, Ալի-Բիւզա
պէյ, գարաւալարըն քէրիմէսինի իս-
թմապօլա կէթիւրմէթ իսթի Շամթա-
րաֆընա Եօլլու օլմուշ իտի:

Մէկէր իսէ Ալի պէյ Շամա վաւըլ
օլմազտան, մէկէր թմսթը թէվթըլի
այլընտա թէլէկրաֆը մագաւը սէրաւ-

պիհ կիւնքի նիւսիսիւրտէ պիր Ֆրան-
սըզ զազէթաւարնտան ալարագ պիւրիւր-
միշ իսէթ տէ, տօսթլարըլըլտան պի-
րիսի թարաֆլընտան թէրէճմէ իտիլէ-
րէթ թարաֆըլըլա իրալէ հիմմէթ օ-
լունան հիւրէպէտէ օլ պապտէ տահա
զիւտաթէ թաֆսիլիլ մալիւ մաթլար պու-
լունտուդունտան, մէզքիւր թէրէճմէ-
յի ավթիտէ տէրի իտէրիլ:

«Ալիւրիկայ» շոգեհաւին մէջ բազ-
մաթիւ երեւելի բնաւորներն կային
որոնք Մանգուսիքին կը նաւարկէին ուր
յննդեան օրը եզերու մենամարտու-
թիւն և այլ և այլ զուարճութիւնք տե-
ղի պիտի ունենային: Դեկտ. 24 ին կէս
գիշերէն ժամ մը ետքը շոգեւոյ խող-
վակայ մէկ քանին ֆիստուկով շոգին
սաստիկ արագութեամբ կրակորանին
մէջէն պանալով հոյ կայծեր չորս կողմ
կը ցրուէր: Կրակալաւ մը այս կայծե-
րէն և շոգին խեղդամահ եղաւ: Նա-
ւապետը նաւը կեցնել տուաւ և սկը-
սան շոգին դուրս արձակել: Այս մի-
ջոցին 40 ի չափ ճանապարհորդը քու-
նեքուն արթննալով սարսափելով կը
հարցնէին թէ ի՞նչ է պատահած: Նա-
ւապետը զանոնք ապահովցուց թէ
վտանգ չկայ և հրամայեց որ անկողին
երթան: «Ալիւրիկայ» շոգեհաւին կոչուած
ուրիշ շոգեհաւ մը, որ նոյն քաղաքը
կերթար, այժմ «Ալմերիկային» քովէն
կանցներ. նշան մը ելծէ տուեր նայն
շոգեհաւէն օգնութեան կրնային հաս-
նիլ. սակայն նաւապետը անհերքելի
խտրաբարութեամբ ուրիշ շոգեհաւին
վերաբերող նաւէ մը օգնութիւն հայ-
ցել չեր ուզեր: Վէլլա տէլ Մալթօ վը-
տանդի մէջ գտնուող նաւէն 200 մէթր
հեռաւորութեամբ անցաւ և հեռա-
ցաւ:

Քանի մի ճանապարհորդը կը գան-
դատէին թէ այրած նիւթերու հոտ
կուռնեն, սակայն նաւապետը խիստ
ձայնիւ ըսաւ թէ մարած անուրիս հո-
հազարընտա տալի ձայնը կ'օրիւմէթ-
տէ տիր: Յիշիկի չօճուղարընը հօճալար,
չօզ մէքթիւրտէ իլլու չէքիւլ լիւ եկե-
րտէ օթմիւթ մազլըլա վէ տայիս իթմիւթ
իւզըն մուսալլէ իթմէլիլի, վէ ծնունդ-
տա վէ Ձաթիկտէ քիլիստէ գիւր օգուլթ-
տուրմալըլա միւսալար պուլունտա
տըրլար, վէ գէնկին չօճուղարըն սապա-
լարը կիւզէլ կիւզէլ ուղու ուեռտուգա-
լը հալտէ, ֆուզարա չօճուղ-լըլա իսէ, բա-
հաթ ուղուլարընը զայս իտէրէթ, վէ զը-
լըն սօուգտան տիթրէլէրէ, կիտիւլ քիլի-
սէլլտէ սասթլարա, պատիհալա օլա-
րագ, հէմ տիրաղուլըլա իթմէթտէ, վէ հէմ
տէ չօզ քէրէթ, չու կիճէլլէր կիտիւլ կէլ-
մէ միւսալլէթիլէ անարարալանութիւն
բէնգիսին տիւլմէթտէ տիրէր... վէ գէն-
կին չօճուղարը կիւստիւլէրի բահաթ իւզ-
րէ, քէնտուրլին սայրի իլլմէթ տէրլէրինէ
չալըլալթիլթիլէրի հալտէ, գէվալը ֆու-
զարա չօճուղարը իսէ, տահապար ել-
յիւլ վէ քիւրիւր ու հաղարթիլէր իշիտի-
րէթ տիրաղուլըլա տէրի արմաա պօրճու-
օլտուգտան պալապ, պիրտէ մարթիլիկի
չըզարագ, վէ էքիւր կիւլի պաղըրարագ,
սօզաղ սօզաղ, վէ գերեզման գերեզման
կէվմէթտէ տիրէր, վէ զայրիհիւմ, վէ զայ-
րիհիւմ, վէ պու հալլէրի տէ, մէրգուման
պիւթըլ չօճուղարըն անա պապա, վէ
զարաւալ վէ խըրալարը կէօրմէթտէ վէ աս-
լա սէս չըզարմահարագ թէլհամիլլէ իթ-
մէթտէ տիրէր: չիւրի քէնտուլ ֆազըրըլ-
լարըն օլունան չու հաղարթիլ իսէ իս-
տէճէթ գաւար պիլէ տուլլուա մալիւ
պուլունտապա տէյիլ տիրէր:

Միւրի մը կիւնք և որդին ծովուն մէջ
խաբարաւ երկաթեայ տակաւ մը վը-
րայ տապահուցուած էր, նաւապետի-
եանքին մին մարդուն կը փաթթուի
երբ ինքը այս մարդուն ձեռքէն ազա-
տել կը ջանայ կիւնք և որդին տակաւին
վրայէն կաներեւոյթման և նոցա տեղ
ուրիշները կը տեսնուին:

Օգը հաղարտ էր և ծովը անգորր
նաւապետը բոլորն ալ նաւուն մօտը
կը գտնուէին. ոմանք շոգեհաւին ան-
կիւնքերուն մէջ էին նըստած, այլք
խաբարիս չըթպէն կախուած, ոմանք
ալ ազատարար գօտիներ գտնելով նո-
ցա ապաստանած էին: Նաւը ամենուն
վրայ կայծերու անձրեւ մը կը տեղադը-
ներ. այս սարսափելի դրութեան մէջ
նաւապետը 2 ժամ մնացին:

Վէլլա տէլ Մալթօ շոգեհաւէն Ա-
մէրիկայի վրայ պատահած հրդեհէն յըշ-
մարեցին. բայց արդէն 3/4 ժամ նա-
ւարկէր էին և ուստի 4 1/4 ժամ տե-
ւեց միշտ և որ նաւապետը յօգնու-
թիւն հասաւ: Արշալոյսն արդէն ծա-
ղած էր: Նաւապետը 66 թէ և մահ-
ուանէ ազատեցան բայց ի՞նչ վիճակի
մէջ էին անոնք. բոլորն ալ այրածի
վէրքեր ունէին և մահուան հետ 2 ժամ
կուռած էին: Սոյն 2 ժամու միջոցին
տեղի ունեցած յոյցքիւրը, անձնասի-
րական վայրի կոխները, աղօթքներն
և աղաղակներն ծովուն մէջ դաւալանիք
մէջ մնացան: Սակայն դիւյաղուական
դէպք մ'ալ տեղի ունեցաւ. Լուի վի-
պէ՝ անուն երիտասարդը, որ ազա-
տարար գօտիով մը ապահով վիճակի
մէջ էր, երբ տեսաւ որ տիկին մը խեղ-
դուելու մօտ էր, անմիջապէս իր ձեռքը
գտնուած ազատիչ միջոցը նորա տուաւ
և ինք ալ իրենքին թաղուեցաւ: Ընդ-
ամենը 80 հոգի կորան և 87 ողաւտե-
ցան. ասոնց մեծ մասը դեռ հիւանդ
էն նաւ 2 հոգի ալ խեղդաւորեցան:

(Գ. Պ) (Չիւրիկէր Ձայթունկ)

Միւրի մը կիւնք և որդին ծովուն մէջ
խաբարաւ երկաթեայ տակաւ մը վը-
րայ տապահուցուած էր, նաւապետի-
եանքին մին մարդուն կը փաթթուի
երբ ինքը այս մարդուն ձեռքէն ազա-
տել կը ջանայ կիւնք և որդին տակաւին
վրայէն կաներեւոյթման և նոցա տեղ
ուրիշները կը տեսնուին:

Օգը հաղարտ էր և ծովը անգորր
նաւապետը բոլորն ալ նաւուն մօտը
կը գտնուէին. ոմանք շոգեհաւին ան-
կիւնքերուն մէջ էին նըստած, այլք
խաբարիս չըթպէն կախուած, ոմանք
ալ ազատարար գօտիներ գտնելով նո-
ցա ապաստանած էին: Նաւը ամենուն
վրայ կայծերու անձրեւ մը կը տեղադը-
ներ. այս սարսափելի դրութեան մէջ
նաւապետը 2 ժամ մնացին:

Վէլլա տէլ Մալթօ շոգեհաւէն Ա-
մէրիկայի վրայ պատահած հրդեհէն յըշ-
մարեցին. բայց արդէն 3/4 ժամ նա-
ւարկէր էին և ուստի 4 1/4 ժամ տե-
ւեց միշտ և որ նաւապետը յօգնու-
թիւն հասաւ: Արշալոյսն արդէն ծա-
ղած էր: Նաւապետը 66 թէ և մահ-
ուանէ ազատեցան բայց ի՞նչ վիճակի
մէջ էին անոնք. բոլորն ալ այրածի
վէրքեր ունէին և մահուան հետ 2 ժամ
կուռած էին: Սոյն 2 ժամու միջոցին
տեղի ունեցած յոյցքիւրը, անձնասի-
րական վայրի կոխները, աղօթքներն
և աղաղակներն ծովուն մէջ դաւալանիք
մէջ մնացան: Սակայն դիւյաղուական
դէպք մ'ալ տեղի ունեցաւ. Լուի վի-
պէ՝ անուն երիտասարդը, որ ազա-
տարար գօտիով մը ապահով վիճակի
մէջ էր, երբ տեսաւ որ տիկին մը խեղ-
դուելու մօտ էր, անմիջապէս իր ձեռքը
գտնուած ազատիչ միջոցը նորա տուաւ
և ինք ալ իրենքին թաղուեցաւ: Ընդ-
ամենը 80 հոգի կորան և 87 ողաւտե-
ցան. ասոնց մեծ մասը դեռ հիւանդ
էն նաւ 2 հոգի ալ խեղդաւորեցան:

Միւրի մը կիւնք և որդին ծովուն մէջ
խաբարաւ երկաթեայ տակաւ մը վը-
րայ տապահուցուած էր, նաւապետի-
եանքին մին մարդուն կը փաթթուի
երբ ինքը այս մարդուն ձեռքէն ազա-
տել կը ջանայ կիւնք և որդին տակաւին
վրայէն կաներեւոյթման և նոցա տեղ
ուրիշները կը տեսնուին:

(Գ. Պ) (Չիւրիկէր Ձայթունկ)

կերտեն պէշինճի օրտու մէջ իսկ թը-
րաբէզասը իւզերինէ գօնմուշ իմիշ :

Ալի պէյ Շամտա , Հագագը պէյ տէ
Պապը սէրասքերիտէ Սիւլէյմանիէ գըշ-
լասընտա մահպուս իտիլմիշէր իտի :

Ալի պէյ չէնտ կիւն մահպուսիյէթ-
տէն սօնրու գուրթուլմուշ , վէ գարտա-
շը վէ քերիմէսինի իսթանպուլա կէթիւր-
միշ իտի :

Պուէսնատէ էհի ի օրիթիգէր Մը-
սըր իւզերինէ գարարթըլը պուլութ-
լար կէօրիւլմէքտէ օլտուղու խապէրի-
նի չարագթարը ճիհանէ չալ իթմէք-
տէ իտիլէր :

Հագգէթալարտա հէր նէ գատար
էօյլէ պիր ըրվաթթ օգուսմամը իտիյ-
սէ տէ , պու ճիւլմէ իլէ , հիւքիւմէթի
սէնիյէ էօյլէ իլիթմիշ իմիշ քի , կիւեա
Հիւսէյին-Համիտ պէյ Մըսըր ասաքի-
րինէ սէրասքեր օլմուշ , վէ Մըսըրն ի-
շէրիլէրինտէ ասկէր եազըպ վէ թալիմ
իթթիւմէքտէ իմիշ տէյի :

Հագգէթ պէյ իսթիլմէքտէ սի-
ւալ իտիլիւր քի , միւսթէնտիլէրի տէ ,
Ալի բաշա , Հիւսէյին-Ալի բաշա , վէ
Հիւսէին բաշա իւշիւ իմիշէր-ճիհան ,
պէյ պիրատէրինիլ Պուրկազ աստաք-
նա չէքիլմիշ իտի , պիր չօգ բարալար
սէֆահաթ ուղրուսա սարֆ իտէր ի-
միշ , նէրտէն ալըր իտի , Ալի պէյ տէ
գարտաշընը օլտուղու հալտէ , օ կիթ-
մէյիպ տէ սէն նիլին պիր չօգ տէֆա
Պուրկազ աստաքնա կիսէր իտին , Հիւ-
սէյին պէյ չիմտի նէրտէ տիր , էկէր
Ֆրանսատա իսէ նիլին մէքիւպ եազ-
մաեօր սիգէ՝ վէ զայրիհիւմ վէ զայրի-
հիւմ , տէյի :

Հագգէթ պէյ 8-10 ալ մահպուստա
գալմը , վէ Մըսըր մահարէպէսի գօր-
գուսու քեամիլէն միւստէֆի օլմուշ ,
վէ Ֆրանգօ-Բուրսիա մահարէպէսի ,
վէ Սէտա թէսիլմիլէթի պիրպիրէրի-
նի թէսագըպ իթմիշէր , վէ Նիհայէթ
Բարիս մահարէպէսի իտիլմիշ , վէ պու
արատա պիր տէ զագէթալարտա , ճէ-
նէրալ Հիւսէյին բաշա պիր պէօլիւք
պաշը պօղուգլարա գօմանտանըք իթ-
տիկի հալտէ , պիլմէմ նէ գալէսի իւ-
զէրինտէ Բրուսիալարտան վուրու-
լուպ վէֆաթ իթմիշ տէյի օգուսմուշ
իտի : Պու սէս չըգըշըն , Հիւքիւմէթի
սէնիյիլէ թարաֆընտան , Բարիս սէֆի-
րի ճէմիլ բաշաեա , Հիւսէյին բաշա-
նըն օլ թարաֆլարտա օլուպ օլմատը-
ղը սիւալ իտիլմիշ , վէ ճէմիլ բաշա տա
պատէլթասգըք , Բարիստէ օլտուղու-
նու , վէ պիր թագըմ պաշը պօղուգ-
լարա գօմանտան իտուկինի , վէ զագէ-
թալարտա օգուստուղու կիպի վէֆաթ
իթմիշ օլմանըպ , իլա սագաթլանմըշ
օլտուղունու , մագամը Ալիյէ պիլտիր-
միշ իմիշ քի , զագէթալար տէ սօնրա-
տան վէֆաթ իթմէյիպ , ֆագաթ եա-
րայանմըշ օլտուղունու պիլտիրմիշէր
իտի :

Կէնճ-թիւրքի թագըմընա օլան աֆ-
վը Շահանէ իւզերինէ , պիր թագըմ
ֆիրարիլէր , կէշնէլէրտէ վաթանլարը-
նա փաթէթ իթմիշէր իտի , մէսէլա
Ալիւս էֆէնտի , Չիյա պէյ , Սաղըր
Ահմէտ պէյ մախտուսի վէ սայիլէր :
էօյլէ իշիտիլմիշ իտի քի , Հիւսէյին-
Համիտ պէյ տախի միւստիլէյհիւմ
գաթլար իլէ պիրիւքտէ կէլմիշ , վէ 1-2
հագգէթ Պէյօղլուտա պէյիւք պիր մա-
հէլտէ միւսաֆիրէթէն գալարգտան
սօնրա , պիրտտէրէրինէ վէ հէմիլիւ-
սինէ պիր մէքիւպ եազարագ , եինէ
տիշարը կիթմիշ տէյի : Նիհայէթիւ
քէլմ , չունու անլաթմագ իսթէրիմ
քի , 1. Հիւսէյին-Համիտ պէյ սիւր-
կիւն իտիլմիշ տէյիլ տիր , 2. իսմի Հիւս-

նի տէյիլ տիր , վէ 3. իննի վէ սիւմ-
աը էսպագ գապթիլէ միւշիլի Հիւսնի
էֆէնտիլէ ասալ վէ գաթան պէնգէ-
մէք , գիրա պիրիսի կէնճ վէ տիլպէր ,
վէ տիլէրի ինթիւտ :

Գարտաշարը Ալի վէ Հագգէթ պէյ-
լէր իսէ , էնմէնէ սէվգ օլունան ասա-
քիլի Շահանէ իլէ կիթմիշէր իտի ,
վէ Հագգէթ պէյ էրքեանը հարպ , Ալի
պէյ տէ բիստէ գօլաղասը իտիլէր :

Միւլէլիք , հիւքեյլէմէ չունու ու-
նուլմուշում եազմաեա քի , Հիւսէյին
Համիտ բաշա իշնիլ չէհիլ ֆըրգայի աս-
կէրի գօմանտանլըղընտան իսթիֆա ի-
տիլին , իլվա էստա բաշա էէրինէ մէ-
մուր օլմուշ , պատէհու ֆէրիգիւք իլէ
Տարը չուրա իլիսի օլտու , մուսիլա-
րէն պիր գաշ կիւն էնմէն վալիսի , վէ
օրտու միւշիլիլի իթթիքտէն սօնրա
սէրասքեր օլմուշ իտի քի , չիմտի տէ
էնգարէ վիլպէթի վալիսի տիր :

Մալիյէ նագըրը Եուսուֆ պէյ հագ-
րէթէրինին , Ղալիպ պէյ հագրէթլէ-
րի եէրինէ կէօմիւք նագըրը , վէ մա-
լիյէ միւսթէլարը իմին էֆէնտիլին
տախի , մալիյէ նագըրը նասպ իտիլմիշ
վէ պու կիւն եարն սայիլ թէվէհիւթ
վագը օլմաղը իշիտիլմիշ տիր :

Բուլմ բաթիլիլի հագրէթլէրինին ,
պիր գաշ կիւնտէն պէրու խաթմա պու-
լունտուգլարընտան , քիմէյի գապուլ
իլլէմէմէքտէ օլտուլարը իշիտիլմիշ
տիր :

Իրան սէֆարէթիսանէսի թէրճէ-
մանը Եօրկաքի էֆէնտիլէ , իրան հիւ-
քիւմէթի թարաֆընտան Արսլան վէ
կիւնէշ նըլանը իթա օլունմուշ տուր :

Սապըք կէմէլէք գայիմագամը օ-
լուպ , պու տէֆա Չէքմէքէ գայիմա-
գամը նասպ օլունան Մաղհար պէյ
հագրէթլէրի , իլ պու բէնճէմպիհ կիւ-
նիւ Տէրիսաատէթէ վասը օլմուշ տուր :

Հալէպտէ շէհրի հալմն օն տէօր-
տիւնճիւ չարշէնպիհ ախշամըք , սա-
աթ օն իթիլի օն տագըդա կէշիլիլէ
քամէրին (ուսիլ) իսթ թարաֆընտա
պիր ելըտըք միւշահէտէ օլունտուղուն-
տան , թէլէսքօք (սոշորաջոյց) վասը-
թապըլլա աթֆը նագըրը տիգաթ օ-
լունտուգտա , թիւթիլէր նամ սէյ-
եարէյի (մուրալ) ճէսիմէ օլտուղու
անլաշըմը վէ սէյեարէյի մէքըրիւք ,
իլմի հէյեթէթէ , (տաղարաշիւքէն)
քիւրէյիլ արգտան օթուգ պուշուգ
քէրրէ պէյիւք օլուպ , ճիւղինէ
թէպաիլէթլէ , քամէրին էթրաֆըն-
տա տէվրան իտին քէպիր ելըտըգ-
լարտան պիրիսի , եօգարընտա , վէ
տիլէր իւշիւ աշաղընտա պուլուն-
տուղու ասիլ կէօրիւթիկիւ խապէր
վիրիլմիշ տիր :

Փողտա օգուստուղունա նէգարէն ,
Գարալէօմիւքիւ էլիլ եաշընտա իր-
մէնի գատընը պիրի , իլ պու բագար
իրթէսի կիւնիւ գըքը իլէ պիրիլքտէ
Սալմաթօմիւղա կիտիպ , կէրի տէօն-
տիւքէրինտէ , պիր թագըմ ասկէրլէր
թէրպիլէսիլճէ եանլարընա եանաշըր-
լար վէ գօրգուլարընտան նաշի գօշա-
րագ եօլլարընա տէվումիտէրլէր իսէ
տէ , իլթիլէրտէ գատըն խանէսի գա-
րուսուսուն էօնիւնէ եթէլիլիլ եթէլիլ-
մէք եէրէ տիւշիլմիշ վէ պիր գաշ տա-
գըգա սօնրա բուհունու թէսիլմիշ իլլէ-
միշ տիր :

Ումարըք քի եէնի սէրասքեր բաշա
հագրէթլէրի տիլիլ ասկէրլէր իպրէթ
օլմագ իլին , մէրգուսան ասքէրլէրի
չէտիտէն թէնտիպ իտէր : Չագիլմիւ-
տէն պագըլարընը հալէա սօգագլար-

տա , էվվէլլիլ սէրասքեր կիւնիւնտէ
օլտուղու կիպի պիր թագըմ ուղղուն-
տուղուգլարտա պուլունտագտա օլ-
տուգլարը մալթիլէսիլ լէվլէթ
Հէրըլտա օգուսմուշ տուր :

Էօթիւլլէր իլինտէ գըրկըն իտէն
պիր նէվիլիւմուրճագ իլլէթինին նէ
ճիւնտէ շէյ օլտուղու թէֆիլիլ իլլէմէք
վէ էօնիւնիւ ալմագ իլին , էօնիւմիւք-
տէքի մարտ ալ 16սընտա վիէնտա
հէր միլլէթ հէքիլէրինտէն իպարէթ
օլարագ պիր մէհիւս ագտ օլունաճագ
տըր : Սըհիլիլ բէյիսի տօքթօր Մար-
շան , մէհիլիսի մէքըրիւք հիւքիւմէթի
սէնիլլէ թարաֆընտան հագըր պուլուն-
նաճագ տըր :

Մարսիլեա տան կէլէն սօն վարօր ,
Մէսիւն եազընլարընտա պիւլիւք պիր
թէհիլլէք կէշիլիլ տիր , շէյլէ քի ,
կիճէ վագըթ վէ հալա տախի տիւման-
լը օլտուղու հալտէ , ֆէնէրլէրի եագ-
մամը օլան պիր ինկիլիլ կէմիսինէ
չարալը տըր , մէքըրիւք կէմի , ատէթ-
տէն օլան թահագըգաթտան գուրթուլ-
մագ իլին եօլունա տէվումիթմէքէ չա-
լըշըր իսէ տէ , մէքըրիլ Ֆրանսըք վա-
բօրունու գաբտանը , լագըմ կէլէն
րաբօրթօնու գալէմէ ալմագ իլին իս-
մին վէ սանճաղընը անլամագ իւզը
տուրմաղընտա կէմիլիլ թօլա թու-
թաճաղընը մէքըրիլ կէմիլին գաբտա-
նընա թէհիւթ եօլլու պիլտիրիլ , Հէլէ
քի վագը օլան խաաարաթ ճիւզիլ պիր
շէյ տիր :

Էօնիւմիւքտէքի ճիւմա կիւնիւ ,
Ալագար նամ Բուլմ թէլաթթօնտա ,
Խիւթաքի էֆէնտի Չօղրաֆօս վէ Մ .
Չարիֆի հիւսնէսի թահաթնտա օլտու-
ղու հալտէ , ալիլիլիլէր շիլլէթիլ
մէնֆաթթընա օլարագ պիր պալօ վի-
րիլէճէք տիր :

Ումարըք քի էհալիլիլ , շիլլէթիլ
մէքըրիւք նէ տէրէճէտէ մագա-
տէն պիր մէմուրիլէթ տէրիւհտէ իլ-
լէմիլ օլտուղունու վիլինաղարը տիգ-
գաթա ալարագ , պիր թագըմ ֆալիլ-
եա սահիլպէրինի գայրընա մէքըրիլ
շիլլէթիլ թէշիլիլ միւսարաթ իսթիլ
ինսանիլլէթ պօրճու իլիլիլ իտէճէքտիր :

ՍՈՆ ՀԱՎԱՏԻՍԻՐ

ՖԵՐԻՍ

Բարիս , 22 փետր .

Հագգէթալարն , միլլէթ մէհիլիլնէ վէ
հիւքիւմէթէ գարըն եաղմալարընին էօ-
նիւնիւ ալմագ վէ լագըմ կէտիլքտէ ,
թէտապիրի շէտիտէ իթթիլալ իլլէ-
մէք իլին հիւքիւմէթ թարաֆընտան
պիր գանուլ լայիհաղ թագթիմ օլուն-
տու : Մէքըրիւք գանուլ լայիհաղ Պօ-
նաբարթ թարաֆտարանընա վէ էսա-
սէն իսլահաթ իսթէնէլէրէ գարըն
տըր : Կօլուս վէ Արմէ նաման զագէ-
թալար , գաբաթտըրընտ :

Լըգընի վէ Գըլէման թօմաս նաման
ժէնէրալար : Էօլտիլլէրիլտէն իւշնէ-
ֆէրի , պու սագաթ շէվֆագ վագթիլ ,
գաթիլ օլունտուլար :

Հարպիլլէ նագըրը ժէնէրալ Սիւէյ ,
խաաթա տըր : Միւսայիլէյհին իսթի-
ֆա վիլլէճէկի ինթիլմալտէն տիր :

Հիւքիւմէթ թարաֆընտան թագ-
թիմ օլունան գանուլ լայիհաղ , պիր
թարաֆտան , Պօնաբարթ թարաֆտա-
րանըն կէօթէրիլլէրինէ , վէ տիլլէր
թարաֆտան , հիւքիւմէթի միւսթաքի-
լէ թարաֆտարանըն պէնտանմէսի-
նէ պիր ճէվապ սայլմագտա տըր : Մէք-
ըրիլ գանուլ լայիհաղըն գապուլ օ-
լունաճագը ինթիլմալտէն տատ օլուն-
մագտա տըր :

ԱԼՄԱՆԱ

Պէլլին , 22 փետր .

Պու բագաճիլ զագէթալարտա նէշը

օլունան բէսի պիր իլան , լէհ միլլէ-
թինտէն գաթօլիլք միլլէթասիլին պի-
րի , Բըրէնա Պիգմարգըն էօմիլլէն գաա-
լիլլէմիլ տիր տէյի հագգէթնտա շիւքհէ
օլունտուղու իլին ախգ ու կիրիֆ օ-
լունմուշ օլտուղունու պիլտիրմիշ տիր :

ԱՎՍԹՐԻԱ-ՄԱՃԱՐ

Վիէննա , 28 փետր .

Մէմալիլլին մալիլլէսի հագգէթնտա
թանգիմ ու թէրթիպ օլունան րաբօր-
թօտա , 9 միլլէթ թալէր ալըք կէօ-
րիլլիլ տիր : մէպլաղը մէգպուրուն
5 միլլէթ թալէրի , մէմուրիլին կէլին-
մէլէրինի իսլահ իթմէլլիլ թալիլին օ-
լունմուշ տուր :

Իթալեա բիւդոպոսլարընտան պա-
ղըլարը , բաբայը վաթիգան աարաբըն-
տա պըրագտըլարը հալտէ , 1869 սէ-
նէսի ումուլի բուհանի մէհիլիլ թը-
րանթ շէհրինտէ տէվաթ իլլէմէլլիլ
թէքիլլէ իլլէտիլլէր , ֆագաթ , Ալբա-
թիւս հիւքիւմէթի , բուսաթ վիլլմէ-
միշ տիր :

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԷ ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՐ

Արմաշ վանքը միաբանլարընտան ,
Արժ . Խորէն վարդապետին պիր էսէրի
մէմուրիլլէ օլարալ թապ ու նէշը իթ-
տիրիլմիշ օլան , վէ մէքիլէպլէրիլլէրտէ
տէրա քիթապը օլմագլըլա զիեատէ-
սիլլէ չայէսթէ պուլունն Տրամաբա-
նուլիլլէ քիթապընտան , պէշ գըլմաթ
մէքըրիլ վարժարան , վէ պէշ գըլմա-
թ տալիլ փանտան վարժարան իլին
օլմագ իւզլէ , 10 առէտ իհտա իտիլ-
միշ օլտուղունտան , վէ քէզալիլք , Գ .
Պաղտասարեան էֆէնտի թէլլիլ վէ
թանգիլլէրտէսի օլտուղու հալտէ , պու
տէֆա իւլունմալիլ գուհուր օլան Գաղա-
նիլ Ամուսնուլթեան նամ միւլիլտ ի-
սալէտէն , մէքըրիլ վարժարան իլին
12 նիւսիլլէ իհտասընա հիմմէթ գըլլէն-
տըլընտան , թէշէքըրիլլէր աղիլմիլլէր
թագթիլլէ միւսարաթ իտէրիլ :

ՀՐԱԻԷՐ

ԱՌ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՎԱՆ

Ազգային Ընդհ. Ժողովոյ ԼՐ . Նիստը
պիտի գումարի , յառաջիկայ ուրաթ
օր , 18 փետր . ի Ս . Լուսաւորիլ եկե-
ղեցին Ղալաթիլ :

Ատեանը պիտի բացուի ժամը 6 ին
և գոցուի 10 ին :

Կը հրաւիրէմ զագգային երեսի-
խանս գալ տգը աւիրարար կատարել ի-
րենց նուիրական պարտաւորութիւնը
12 փետր . 1872 Միւս աղօթարար
ի Պատրիարանի Հայոց Պատրիարք
Կ . Պօլլա Կոստանդնուպօլսոյ
Մ . Վ . ԽՐԻՍՏԻԱՆ

Արքեպիսկոպոս Դալալայ վանից

ԿԱՐԳ ԽՆԴԻՈՅ

1. Ընտրութիւն ազգ . վարչ . Կրօնա-
կան ժողովոյ ,
2. Կաթողիկոսական և Պատրիարքա-
կան յարաբերութիւնք ,
3. Ատենակազմ կանոնադրութիւն ,
4. Տեղեկագիր գաւառական հարա-
տահարութեանց :

Բ . Ատենագապիր ընդհ. Ժողովոյ

Յ . Ն . ՄԵՐԵՆԻՎԳՈՒԼ

ՍԱՀԻԳ ԴԱՅԵՍԻ

ԿԱՐԱՊԵՏ Ե . ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալաթտա Բէնճէլմալիլ բաղարընտ
Յ . 29 Խրիլ խանընտա :